

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Tredie Brev til en højvelbaaren Herre. 1743

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 232. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801123888/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

DET TREDIE BREV

jeg ved alt det Læseri ikke kommet saa vidt at jeg kan holde pludselige Raserianfald nede.

Der er ganske vist nogle Filosofer der siger: Hvad man kan holde op med kan man ogsaa lade være med at begynde paa. Men man har ingen Kontrol over sine umiddelbare Reaktionen; og ingen kan undgaa at tabe Fatningen naar der sker uventede Ting.

Thi ræddes kan enhver, den vise Mand som Taaben;
for Rædselsens første Stød hver Hjerte-dør staar aaben.

Dog rammer den ej éns: den slaar den vise Mand,
men nedslaar Taaben, at han ej sig rejse kan.

Derfor kan det ikke nytte at prale af at man er flegmatisk og at bilde sig ind at man kan rive alle Følelser ud af sit Sind; for vi Mennesker er nu engang ikke lavet af Stok og Sten. Det første Lidenskabsudbrud overvælder selv de mest filosofiske Gemytter, især hvis det kommer bag paa én; men hvis man paa Forhaand tænker over hvilke Ulykker der kan ramme én, virker de ikke saa slemt naar de indtræffer. Derfor siger Digteren:

Den Sorg jeg ikke har forudset
skal ikke finde mig uberedt.

Ingen kan altsaa hindre Lidenskaberne i at opstaa, saa man maa undskylde de Mennesker hvis Væsker ved en pludselig Ophidselse sætter en Gæring i Gang i Kroppen. Naar disse Væsker plager mig, mærker jeg Gæringens Kraft og mit Sind kan ikke blive roligt før Blodet holder op med at bruse efter det første Anfald, og de spredte Stumper af min splittede Sjæl tvinges paa Plads igen. Det nytter ikke at prøve paa at slaa en Feber ned ved at læse Sokrates eller Cicero eller Seneca. Men naar Stormen har raset ud og Smerten ikke er saa slem mere, saa hjælper de Midler der forhindrer Tilbagefald. Naar min hede Hjerne er ved at afkøles, og jeg er ved at blive til et Fornuftvæsen igen, saa ler jeg ad min egen Taabelighed og styrker mit Sind for at det ikke skal lade sig nedslaa af det Vanvid